

Jezik izobraževanja in pravna dopustnost izpitov v tujem jeziku:

Dileme višjega strokovnega izobraževanja v Sloveniji

<https://1ka.arnes.si/a/cb135d53>

Dr. Anton Vorina
Ekonomška šola Celje, Višja strokovna šola

<https://www.youtube.com/watch?v=8fFlsz2EHRE&t=31s>

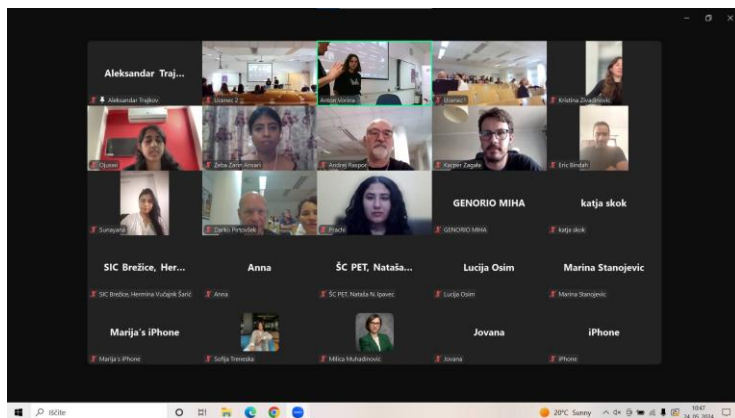
REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

30 let
Višje strokovne šole

Kaj naj pišem?

Dne 25.4.2024 se je na Ekonomski šoli Celje, Višji strokovni šoli odvijal MEDNARODNI TRAJNOSTNI ZNANSTVENI SIMPOZIJ-GSSSiS 2024, ki ga je organizirala družba CEATM d.o.o, na kateri je sodelovalo več kot 70 udeležencev iz 13 držav i n sicer: Slovenije, Srbije, Rusije, S. Makedonije, BiH, Črne gore, Indije, Ukrajine, Taiwana, Poljske, Portugalske, Albanije, Mauritiusa. Glavni raziskovalci so bili študentje, ki so pod mentorstvom profesorjev pripravili 11 prispevkov.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

30 let
Višje strokovne šole

Uvod v problematiko-ZMAGA

Na izpit pride študent, ki ne zna govoriti in pisati slovensko? Kaj naj naredi predavatelj?

Na izpit pride študent, ki zna bolj slabo slovensko? Kaj naj naredi predavatelj?

Na izpit pride študent, ki želi opravljati izpit v tujem jeziku (npr. angleščini ali srbščini) in mu to dovoli ravnatelj? Kaj naj naredi predavatelj?

Predavanja se udeleži študent, ki ne zna govoriti slovensko? Kaj naj naredi predavatelj?

Ključna dilema: Ali dovoliti opravljanje izpitov tujcem v tujem jeziku (npr. srbščina, angleščina)?

Pravni okvir – Ustava RS

<https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=USTA1>

11. člen: Uradni jezik v Sloveniji je **slovenščina**. Na območjih občin, v katerih živi italijanska ali madžarska narodna skupnost, je uradni jezik tudi italijanščina ali madžarščina.

14. člen: enakost pred zakonom – Sloveniji so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino. **Vsi so pred zakonom enaki.**

Pravni okvir – sistemski zakoni

<https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=USTA1>,

<https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO4093>,

<https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO3924>,

<https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=PRAV9328>

ZOFVI (3. člen). Vzgojno in vzgojno-izobraževalno delo v vrtcih oziroma šolah poteka **v slovenskem jeziku**, razen če poseben zakon določa drugače

ZVSI (3. člen): **Učni jezik je slovenski.**

ZJRS (12. člen): (1) Na območju Republike Slovenije vzgoja in izobraževanje v javno veljavnih programih, od predšolske stopnje do univerze, **potekata v slovenščini.**

(2) Raba tujih jezikov v vzgoji in izobraževanju je dovoljena v skladu s področnimi predpisi, ki urejajo dejavnost vzgoje in izobraževanja.

Pravilnik o ocenjevanju v VSŠ (2. člen): Z ocenjevanjem znanja se ugotavlja uspešnost študentov pri izpolnjevanju obveznosti, **določenih z višješolskim študijskim programom** (v nadaljnjem besedilu: študijski program).

Zakonske izjeme, kadar je tuj jezik lahko dopusten

ZVSI (3. člen):

Šole, ki izobražujejo po javnoveljavnih študijskih programih, lahko v tujem jeziku izvajajo:

- dele študijskih programov, če pri tem sodelujejo gostujoči predavatelji ali predavateljice (v nadaljnjem besedilu: predavatelji) ali je vanje vpisano večje število tujih študentov ali študentk (v nadaljnjem besedilu: študenti);
- študijske programe v celoti, če se ti izvajajo tudi v slovenskem jeziku.

(2) Šole skrbijo za razvoj slovenščine kot strokovnega jezika.

(3) Tujcem ali tujkam (v nadaljnjem besedilu: tujci) in Slovencem ali Slovenkam (v nadaljnjem besedilu: Slovenci) brez slovenskega državljanstva se omogoči učenje slovenščine.

(4) Podrobnejši način skrbi za razvoj in učenje slovenščine določi minister ali ministrica, pristojna za višje šolstvo (v nadaljnjem besedilu: minister).

Praksa v Sloveniji

Fakulteta / univerza	Programi	Zahtevana raven	Čas preverjanja
Univerza na Primorskem	Večina programov	ni zahteve (razen A2/B1 do 2. letnika)	ob vpisu v 2. letnik
Univerza na Primorskem	Pedagoške smeri (npr. razredni pouk, predšolska vzgoja)	B2	ob prijavi
Fakulteta za upravo, UL	Uprava	B2	ob vpisu
Filozofska fakulteta UM	Slovenski jezik in književnost	B2	pred izbirnim postopkom
Filozofska fakulteta UM	Druge smeri (zgodovina, germanistika ipd.)	B2	pred vpisom v 2. letnik

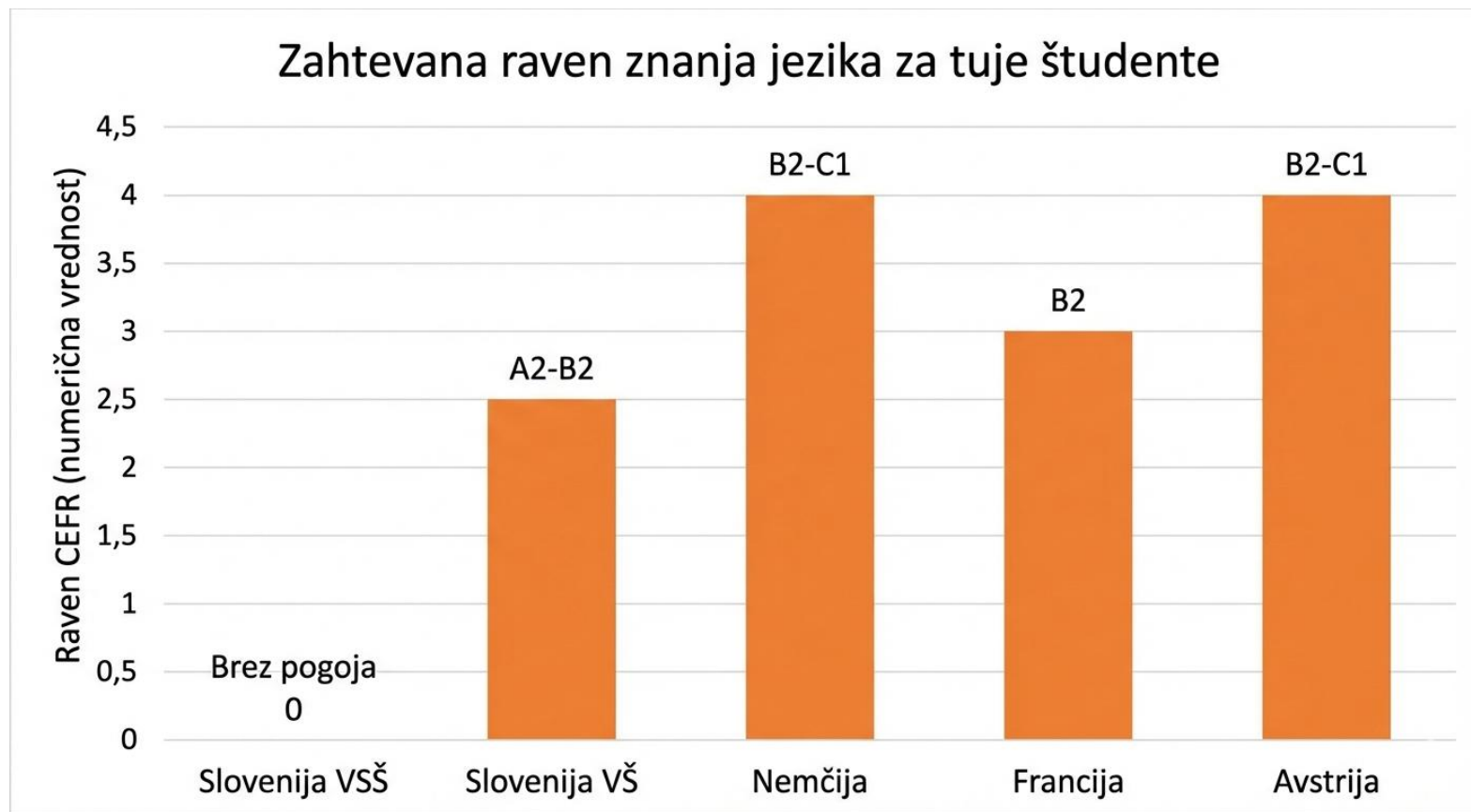
Univerze pogosto zahtevajo B2 za vpis ali napredovanje (npr. UL, UM, UP)

VSŠ: znanje slovenščine se ob vpisu večinoma ne preverja – neenotne prakse

Nejasna politika vodi do pritiskov pri izpitih in do pravnih/etičnih dilem

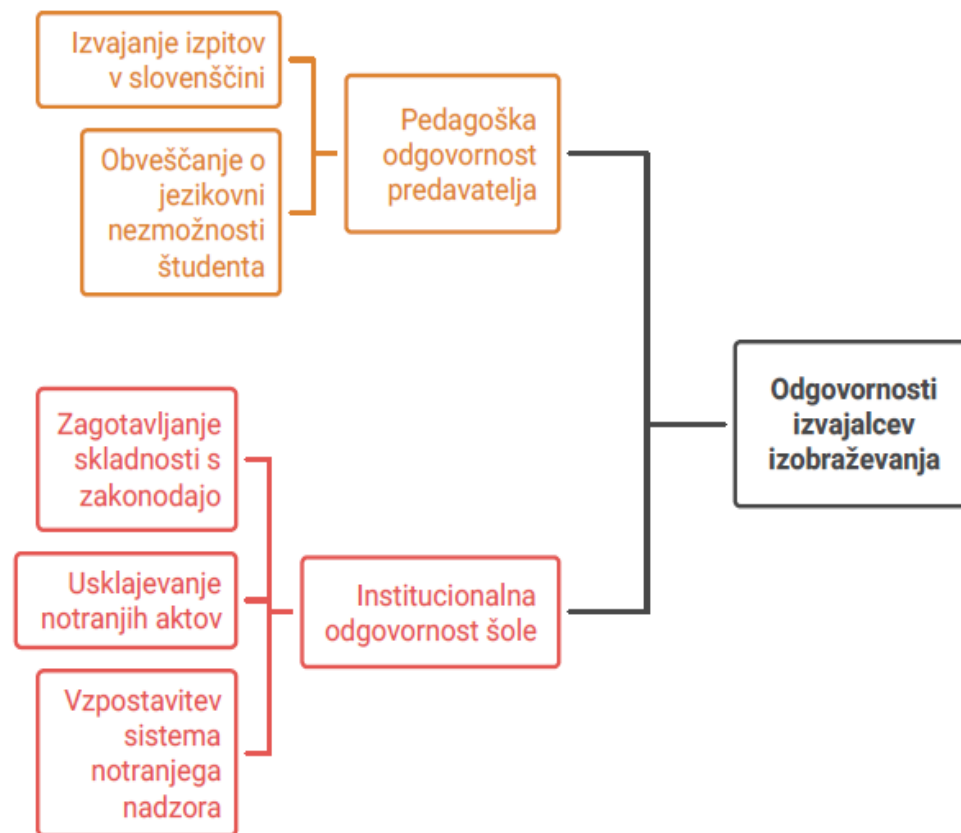
Mednarodna primerjava (Slovenija, Nemčija, Francija, Avstrija)

Nemčija: B2/C1 (TestDaF/DSH); sodna praksa potrjuje zakonitost jezikovnih pogojev
Francija: B2 (TCF, DELF/DALF); jezik izvajanja jasno opredeljen ob vpisu
Avstrija: B2/C1; obvezno preverjanje jezikovne usposobljenosti
Slovenija: bolj odprta, vendar večje tveganje za kakovost in zakonitost

Odgovornosti – predavatelj in institucija

Predavatelj: izpit v jeziku programa; ob zaznavi težav obvesti vodstvo

Institucija (direktor, komisije): skladnost z zakonodajo, uskladitev pravilnikov

Notranji nadzor nad izpitnim procesom; transparentna jezikovna politika

KAKO NAPREJ?

<https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO10>

Izvajanje izpita v jeziku, ki ga študent ne razume, krši načelo enakopravnosti.

Izpit v tujem jeziku brez pravne podlage pa krši zakonitost delovanja javne ustanove.

Odgovornost

(31. člen ZZ). Direktor organizira in vodi delo in poslovanje zavoda, predstavlja in zastopa zavod in je odgovoren za zakonitost dela zavoda.

Možne dolgoročne posledice...

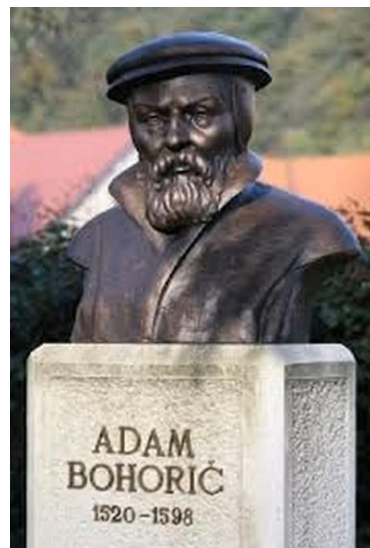
<https://www.youtube.com/watch?v=8fFlsz2EHRE&t=31s>

1. Postopno izpodrivanje slovenščine iz delovnega okolja in gospodarstva.
2. Naraščajoči pritiski na pedagoško osebje za rabo tujih jezikov v slovenskem izobraževalnem prostoru.
3. Erozijska slovenščine kot temeljnega učnega, strokovnega in sporazumevalnega jezika v Sloveniji.

LUBI SLOVENC!

P. P. P.

PRAVNA DRŽAVA?

Ključna dilema: Ali dovoliti opravljanje izpitov tujcem v tujem jeziku (npr. srbščina, angleščina)? **NE!**

TUJ ŠTUDENT:
Ne zna nič slovensko.

VPIS:
Ne preverja znanja jezika.

DIPLOMANT:
Opravil šolo, še vedno
ne zna slovensko.

PRIPOROČILA?

Ali menite, da lahko predavatelj/ica na višji strokovni šoli zahteva od tujega študenta, da pred udeležbo na predavanjih izkaže znanje slovenskega jezika (npr. na ravni B1)?

REZULTATI ANKETE?

<https://1ka.arnes.si/a/cb135d53>

